

Kazalište

11. PLATFORMA MLADIH KOREOGRAFA, 2-11. LISTOPADA

Za dignitet plesne umjetnosti!

Ivana Slunjski

Što je koreograf? Što je suvremeni ples? Katkad defetistički, katkad prkosno i duboko prevratnički zaskočila su ta pitanja svijest svakoga gledatelja, natkriljujući se nad izvedbenim prostorima jedanaeste Platforme mladih koreografa. Uokvirena kao geslo Platforme, mogu se činiti apsurdnima kad znamo da suvremeni ples u Hrvatskoj ima svoju *povijest*, jer nije riječ o deset ili dvadeset godina, nego o trajanju koje se rapidno bliži *stotici* i stoga bi bilo logično da svatko od nas već ima jasnu predodžbu o suvremenom plesu. Ona su beznadna jer, ako dosad nismo stvorili sliku o tome što je ples, onda zacijelo i nećemo. Pa opet, ta su pitanja i drsko buntovna, postojana i prodorna jer cijela neovisna scena energiju crpe iz otpora i prema otvorenim i zakulisnim administrativnim i političkim zaprekama. Pravo je pitanje zapravo: koliko još neovisna scena može izdržati u pružanju otpora? Iako se doimalo da je izgradnjom Plesnoga centra neovisna plesna scena zbrinuta, problem je, štoviše, produbljen. Plesni centar pokušaj je ušutkavanja javnoga glasa plesnoga *tijela*: pa dali smo vam centar, što još želite? No Plesni centar nije dovoljno ili nije prikladno prostorno iskorišten, a njegovom uspostavom nije riješen problem programiranja i financiranja neovisne plesne scene. Kad se zbog stezanja proračuna utječe smanjenju *davanja u kulturi*, u čijim je glavama *normalno* plesnim umjetnicima srezati sredstva do mjere egzistencijalne ugroze? Zašto prava dramskih i plesnih umjetnika nisu izjednačena? Zašto se plesna predstava vrednuje manje od dramske, što se proteže sve do minoriziranja medijskoga prostora dodijeljena plesu? Zar nije jasno da su prava plesačice jednaka pravima radnice iz Kamenskog? Nije li kultura ono što nas čini prepoznatljivima, posebnima?

Prizor iz

predstave *2žene2brata2metra*

U tom mi se smislu u bogatoj ponudi Platforme mladih koreografa, razvedenoj u više kategorija, najvrednijim čini protestna akcija *Countdown – tijela nezavisne scene*, niz performansa održanih na različitim lokacijama u gradu, od kina Kalnik obećana plesačima, preko javnih trgova do prostora Ministarstva kulture i Gradskoga ureda za kulturu, obrazovanje i šport. Neopravdano gurnuta u drugi plan, akcija *Countdown* cijelu ovogodišnju Platformu uzdiže na višu razinu. Ta akcija nije osamljena pojava. Irma Omerzo, primjerice, niz godina predstavama, društvenim istraživanjima i porukama odaslanim uz poziv na predstavu apelira na položaj plesača i plesne umjetnosti. Tu je i posljednja predstava Studija za suvremeni ples kojom studijevci gustom scenskom maglom *slave* pedeset godina *nevidljivosti*, sa svim konotacijama koje nevidljivost lijepi na

sebe. *Countdown* – *tijela nezavisne scene* stoga su spontani nastavak borbe za opstanak, koji je kulminirao performansom *Hrvatska narodna predaja* Selme Banich. Umjetnica je ruku podignutih u zrak puni radni dan prosvjedovala pred Gradskim uredom za kulturu. Čin predaje upućuje na odustajanje, ali duboko u sebi krije pravi aktivizam. Zauzimanje pozicije nasuprot uvijek je opiranje postojećem poretku i svjesno pružanje otpora. Performativni čin predaje Selme Banich ujedno je i čin dvostrukoga solidariziranja; umjetničina solidariziranja s obespravljenima i solidariziranja brojnih članova plesne zajednice, umjetničkih prijatelja i znanaca, ali i slučajnih prolaznika.

Zanimljivo je da na višesatnu *predaju* iz Gradskoga ureda za kulturu nitko nije ni trznuo, dok su se novinski stupci radije punili zgražanjima oko Labrovićeva petominutnoga performativnog zapišavanja teritorija na Markovu trgu.

Od preostalog, s godinama sve kvalitetnijeg, programa Platforme izdvojit ću tek nekolicinu predstava. *SaD Sam/Almost 6* Matije Ferlina polazeći od *dječje nevinosti* koja društveno poticanim mehanizmima prerasta u strahove, uvjetujući potom *bolest* društva u cjelini. Okružujući se plastičnim životinjskim figuricama i postavljajući se u središte, Ferlin, uz dramaturginju Katju Praznik, propituje mehanizme koji infantilno narcisoidnu usredotočenost na igru preslikavaju na strategiju vođa, bilo da je riječ o predvodniku krda, politički istaknutoj figuri, duhovnom guruu ili *običnom* voditelju plesne radionice. Relacije se uspostavljaju između pojedinaca koji tvore masu i između svakoga pojedinca i vođe. Unutar mase pojedinci se osjećaju jednakima jer ih udružuje odnos prema vođi. Nasuprot njima, vođa uspostavlja relacije jedino prema samu sebi, on vrednuje i uzdiže jedino sama sebe. Izlaskom iz kruga prepuštajući središnje mjesto nekom drugom, Ferlin naglašava složenu ustrojenost društva, njegovu beskonačnu slojevitost. Takvim se *usitnjavanjem* stvarnosti granice podređenog i nadređenog brišu jer se svatko u određenom životnom segmentu nalazi u vodećoj poziciji.

Na promišljanje odnosa grupe i pojedinca spontano se nadovezuju koreografkinja Aleksandra Janeva, dramaturg Goran Ferčec i izvođačka ekipa predstave *2žene2brata2metra* (Nino Bokan, Matija Ferlin, Mauricio Ferlin, Roberta Milevoj i Sonja Pregrad), razrađujući ideju o zaprekama.

Predstava je nastala fiksiranjem plesnih improvizacija na zadanu temu. *Zapreke* se ne odnose isključivo na scenske zadaće zaobilaženja objekata u prostoru, one su istodobno vrlo subjektivne kočnice vlastita *oprostorenja* u odnosu na *tuđe* prostore. Predstava promišlja načine postavljanja prema zapreci, međusobne odnose izvođača s obzirom na zapreku te njihovu međusobnu suradnju u prevladavanju zapreka. Zapreke, fizičke ili značenjske, također razotkrivaju društvenu pozadinu. Predstavom se provodno provlači misao da zapriječiti ne znači i spriječiti.

Dok su se Janevoj i ekipi podatnim za istraživanje činili otpori prema prostornim ograničenjima, Petra Zanki i Britta Wirthmüller u (*Za*)*držati se (za)* posvećuju se traženju pukotina u prostoru, pokušavajući odgovoriti je li pokret moguće prenijeti iz jednog prostora u drugi. Pokret Petre Zanki i Britte Wirthmüller u većem je dijelu predstave statičan, u okrilju mraka one povremeno mijenjaju položaje, zauzimajući uvijek iznova statičnu poziciju s raširenim rukama. Gotovo neopazice, njihov se napor razaznaje u *oslanjanju* o prostor i *guranju* izvedbenoga prostora prema gledalištu. Druga prostorna intervencija zapaža se kao zadržavanje pokreta u jednoj poziciji toliko dugo koliko tijelo dopušta. Nakon što pokret dobije *težinu*, izvođačice ga pokušavaju prenijeti u prostor do sebe. Pokret se pritom nužno izobličuje, komprimira na razinu dimenzije novoga prostora. Istodobno s prostornim eksperimentima izvođačice eksperimentiraju i sa zvukom, na osnovni zvučni zapis iznova *lijepoći* slojeve iste zvučne građe, čime snimka dobiva na gustoći.

Petra Zanki i Britta Wirthmüller proglašene su najperspektivnijim koreografkinjama jedanaeste Platforme, čime im se zajamčilo predstavljanje na portugalskoj sceni u okviru slične plesne platforme. Prema mišljenju publike titulu najbolje predstave osvojila je predstava Aleksandre Janeve.